

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว
: กรณีศึกษา พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จัดทำโดย นางสาวจารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์

รหัส 92025

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 92
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2563

ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว
: กรณีศึกษา พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จัดทำโดย นางสาวจารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์

รหัส 92025

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 92
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2563

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของ สำนักงาน ก.พ.

ดร.ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ธำนิษฐ์ ณะเอม
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : กรณีศึกษาพื้นที่ จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว โดยการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน และการช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามภารกิจของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การขับเคลื่อนข้อเสนอโครงการพัฒนา รวมถึงปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวให้ครอบคลุมทุกมิติอย่างยั่งยืน โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายรัฐบาลและนโยบาย ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ใน 10 จังหวัด ที่มีการพัฒนาคนน้อยที่สุด ในการพัฒนา 8 มิติ ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านชีวิตการงาน 4) ด้านรายได้ 5) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน 7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร 8) ด้านการมีส่วนร่วม และ ดัชนีอันดับ 1-10 ที่มีการพัฒนาคนในด้านรายได้ต่ำที่สุด วัดจาก 4 ตัวชี้วัด คือ 1) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 2) สัดส่วนประชากรยากจน 3) ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค และ 4) ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ ซึ่งเป็นการจัดลำดับโดย UNDP ของประเทศไทย ปัญหาครอบครัวที่พบควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ความยากจน การมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ บิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง แยกกันอยู่ ไม่มีอาชีพ มีหนี้สินไม่มีการออม รูปแบบของครอบครัวในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เป็น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวแหวกกลาง และ ครอบครัวที่อยู่ลำพังคนเดียว ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจะประสบปัญหาในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนของสมาชิกในครอบครัว ส่งผลให้เด็กในครอบครัวแสดงออกของพฤติกรรมไม่เหมาะสมมีการมั่วสุมสร้างความรำคาญให้ชาวบ้าน ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะต้องสร้างกลไกในชุมชนเพื่อเป็นทุนทางสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบคลุมทุกมิติ โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกทุกคนให้ครอบคลุมทุกมิติ ให้ได้มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมด้านกีฬา เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้แสดงและพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสร้างทีมงานในพื้นที่เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เป็นการพัฒนายั่งยืนและสมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษานี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ณัฐภูมิ พงศ์ศิริ และ อาจารย์ธานินทร์ ณะเฒ่า อาจารย์ที่ปรึกษา นบส.1 รุ่นที่ 92 ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวคิด ตลอดจน แก้ไขรายงาน และเอกสารนำเสนอผลงานแล้วเสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้รวมทั้งอาจารย์ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ของ นบส.1รุ่นที่ 92 ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ระหว่างการนำเสนอความก้าวหน้า ซึ่งผู้เข้ารับการศึกษาได้นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ จึงขอกราบขอบคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอบคุณท่านวิทยากรในหลักสูตรทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนักษัตรสถาน พัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ให้ทั้งความรู้ ความสนใจและเวลาในการทำให้การอบรมหลักสูตรนักษัตรบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1รุ่นที่ 92) สำเร็จลุล่วงไปได้ดีและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำมาซึ่งประโยชน์ต่อ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวอย่างแท้จริง

จารุวรรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์

18 กันยายน 2563

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	8
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	10
2. ข้อเสนอโครงการพัฒนางาน	11
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	11
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	13
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	20
3. แผนพัฒนาตนเอง	22
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	22
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	23
บรรณานุกรม	25
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	26

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 10 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนน้อยที่สุด	3
ตารางที่ 2 10 จังหวัด ที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนด้านรายได้น้อยที่สุด	4
ตารางที่ 3 จำนวนครอบครัว จำแนกตามรูปแบบหรือองค์ประกอบ ปี 2562	11
ตารางที่ 4 จำนวนครอบครัวที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	12
ตารางที่ 5 จำนวนครอบครัวที่มีเด็กต่ำกว่า 18 ปี มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ปี 2562	12
ตารางที่ 6 ข้อเสนอนโยบาย วิธีปฏิบัติและผลที่คาดหวัง และระยะหวังผล	18
ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ตนเอง	22
ตารางที่ 8 แผนพัฒนารายบุคคล ระยะ 2 ปี	23

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 รูปแบบต่าง ๆ ของครอบครัวไทย	2
แผนภาพที่ 2 คนจนใน จปฐ. ที่ไปลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ	2
แผนภาพที่ 3 จำนวนประชากรเฉลี่ย/ครัวเรือน (Social Map) ปี 2561	5
แผนภาพที่ 4 ปัญหาครอบครัวของจังหวัดศรีสะเกษ (Social Map) ปี 2561	6
แผนภาพที่ 5 การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.2562	7
แผนภาพที่ 6 แผนผังก้างปลา	14

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

พม.	ย่อมาจาก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สค.	ย่อมาจาก กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
สนง.พมจ.	ย่อมาจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
จปฐ.	ย่อมาจาก ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน
UNDP	ย่อมาจาก โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP)
สสส.	ย่อมาจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
สศช.	ย่อมาจาก สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2.ข้อเสนอโครงการพัฒนางาน

ชื่อเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : กรณีศึกษา พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

2.1.1 ปัญหา ความท้าทาย หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่เลือกศึกษา

การศึกษาปัญหาในครั้งนี้เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาคนน้อยที่สุด และมีการพัฒนาคนในด้านรายได้น้อยที่สุด ติดอันดับ 1 ใน 10 จังหวัด ซึ่งวัดจาก 4 ตัวชี้วัด คือ 1) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 2) สัดส่วนประชากรยากจน 3) ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค และ 4) ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ ปัญหาครอบครัวในจังหวัดศรีสะเกษที่ค้นพบควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ความยากจน การมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ บิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง แยกกันอยู่ ไม่มีอาชีพ มีหนี้สินไม่มีการออม ครอบครัวส่วนใหญ่เป็น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเหงากลาง และ ครอบครัวที่อยู่ลำพังคนเดียว ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจะประสบปัญหาในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เด็กในครอบครัวแสดงออกของพฤติกรรมไม่เหมาะสมมีการมั่วสุมสร้างความรำคาญให้ชาวบ้าน ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะต้องสร้างกลไกในชุมชนเพื่อเป็นทุนทางสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวทุกมิติ โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกทุกคนให้ครอบครัวทุกมิติ ให้ได้มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ครอบครัวในจังหวัดศรีสะเกษ มี 24,190 ครอบครัว ดังในตารางที่ 3

รูปแบบหรือองค์ประกอบครอบครัว	ครอบครัว	
	จำนวน	ร้อยละ
1.ครอบครัวที่อยู่ลำพังคนเดียว	1,477	6.10%
2.ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุตามลำพังกับคู่สมรส	5,698	23.56%
3.ครอบครัวเหงากลาง	7,138	29.51%
4.ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	9,406	38.88%
5.ครอบครัวเพศเดียวกัน	471	1.95%
รวม	24,190	100%

ตารางที่ 3 จำนวนครอบครัว จำแนกตามรูปแบบหรือองค์ประกอบ ปี 2562

ที่มา รายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2562

สมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจะแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่จะติดเหล้า ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้าเป็นวัยรุ่นก็จะมั่วสุมและทำความรำคาญให้ชาวบ้านและยังมีการติดสารเสพติด การแสดงออกในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมล้วนเกิดจากการไม่สมบูรณ์ของครอบครัวเฉพาะสมาชิกในครอบครัวบางคนก็แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังแสดงในตารางที่ 4

ประเด็น	จำนวน	
	ครอบครัว	ร้อยละ
1.มั่วสุมและทำความรำคาญให้ชาวบ้าน (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	394	5.69 %
2.ติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	1,173	31.36 %
3.ติดยาเสพติด (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	345	4.98 %
4.ติดเกมส์(ความถี่ในการเล่นเกมส์คือทุกวัน)	531	7.67 %
5.ติตการพนันต่าง ๆ	3,485	50.30 %
รวม	6,928	100%

ตารางที่ 4 จำนวนครอบครัวที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ที่มา รายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2562

เด็กต่ำกว่า 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจะแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมมีการมั่วสุมสร้างความรำคาญให้ชาวบ้าน และส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้ชายมักแสดงความก้าวร้าวแบบตรงๆ ทำร้ายร่างกาย คำว่า ขณะที่ผู้หญิงจะแสดงความก้าวร้าวแบบอ้อมๆ ลงกับข้าวของ นินทา ไม่แบ่งปันข้อมูล เพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า มีสัญชาตญาณในการคำนึงถึงความปลอดภัยและความสัมพันธ์มากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชาย จะคำนึงเรื่องศักดิ์ศรีและลำดับชั้นทางสังคมมากกว่า² ดังแสดงในตารางที่ 5

พฤติกรรมไม่เหมาะสม	จำนวน (ครอบครัว)			
	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1.มั่วสุมและทำความรำคาญให้ชาวบ้าน (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	929	112	1,041	27.58 %
2.ติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	765	144	909	24.09 %
3.ติดยาเสพติด (ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว)	613	53	666	17.65 %
4.ติดเกมส์(ความถี่ในการเล่นเกมส์คือทุกวัน)	631	194	825	21.86 %
5.ติตการพนันต่าง ๆ	211	122	333	8.82 %
รวม	3,149	625	3,774	100 %

ตารางที่ 5 จำนวนเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ที่มา รายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2562

² สรียา โชติธรรม. อิทธิพลตัวแปรส่งผ่านของการรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น และอิทธิพลตัวแปรกำกับของเพศต่ออิทธิพลการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการ แข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ 2553.

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/20706>

2.1.2 การดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

ทีม ONE HOME ในจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัส (โควิด-19) โดยการลงพื้นที่ร่วมกับอปท. เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2563 ช่วยเหลือในเบื้องต้นเป็นถุงยังชีพ และเงินสงเคราะห์ครอบครัว ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาได้เฉพาะหน้าไม่ใช้การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการ ฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และในรูปการเรียนการสอนออนไลน์ทางช่องทางยูทูป ซึ่งเป็นภารกิจของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวให้มีความมั่นคงครอบคลุมทุกมิติ ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมครอบครัวให้มีความมั่นคงทุกมิติ และที่สำคัญเป็นการสร้างคุณค่าในตนเองให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำเสนอนโยบาย

แนวคิดการบริหารในรูปแบบ ผังก้างปลา ใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอันก่อให้เกิดผล แผนผังที่ใช้แสดงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างปัญหากับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้น ๆ

ขั้นตอนการสร้างแผนผังก้างปลา

1. ชี้บ่งปัญหาหรือผลกระทบที่กำลังประสบอยู่อย่างชัดเจน (กำหนดประโยคปัญหาที่หัวปลา)
2. วางเป้าหมายที่ต้องการ โดยจะอยู่ในรูปที่สามารถวัดผลได้และอยู่ในขอบเขตเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้การแก้ไขปัญหา มีจุดมุ่งหมายสู่ความสำเร็จ
3. จัดทำโครงสร้างของผังเบื้องต้น ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดอย่างเป็นระบบ โดยอาจกำหนดกลุ่มปัจจัยที่จะทำให้เกิดปัญหานั้นๆ ส่วนมากมักจะใช้หลักการ 4M 1E เป็นกลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การแยกแยะสาเหตุต่างๆ ซึ่ง 4M 1E นี้มาจาก

M - Man คนงาน หรือบุคลากรทั้งจากภายในและภายนอก

M - Machine เครื่องจักรหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก

M - Material ผลิตภัณฑ์ บริการ วัตถุดิบหรืออะไหล่ อุปกรณ์อื่นๆ

M - Method กระบวนการทำงาน

E - Environment อากาศ สถานที่ ความสว่าง และบรรยากาศการทำงาน

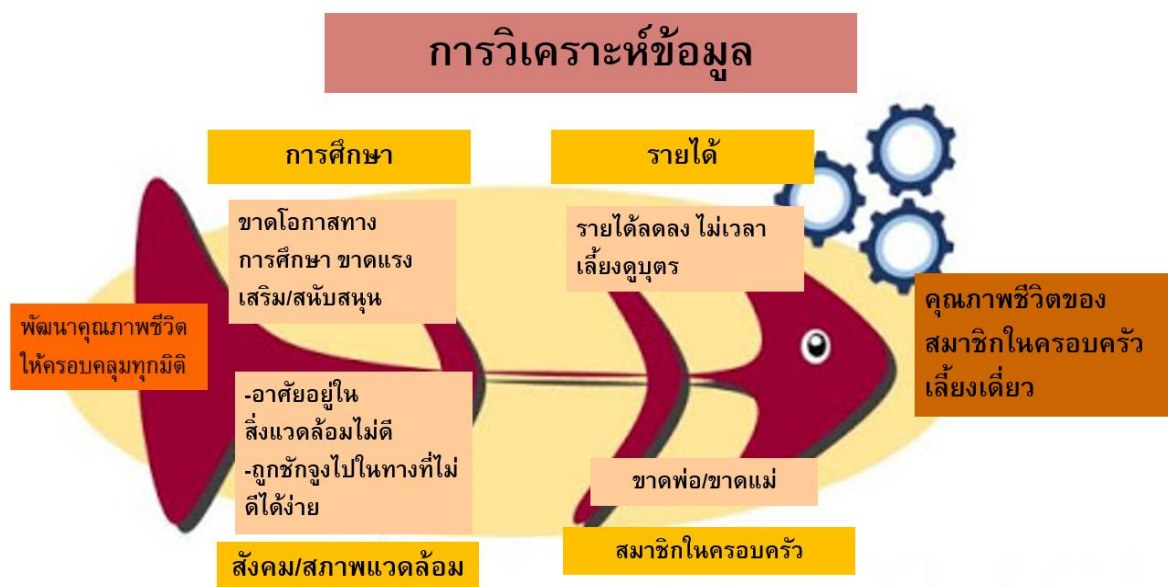
หลังจากนั้นหาสาเหตุในแต่ละปัจจัย หาสาเหตุที่แท้จริงในแต่ละกิ่ง จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุโดยสามารถที่จะแตกตัวออกไปได้เรื่อยๆ จนถึงจุดซึ่งเป็นมูลเหตุอันแท้จริงของปัญหานั้น เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงต่อไปโดยทั่วไปแล้วหัวข้อปัญหาควรกำหนดเป็นลบ ต้องชัดเจนมีความเป็นไปได้

แทนที่หัวปลาด้วยปัญหา แต่ละก้างคือต้นตอสาเหตุที่แตกออกไป แยกหมวดหมู่ตามแต่ละก้างซึ่งสาเหตุของปัญหาจะเขียนไว้ในก้างปลาแต่ละก้างก้างย่อยเป็นสาเหตุของก้างรองและก้างรองเป็นสาเหตุของก้างหลักการแบ่งแยกมูลเหตุของปัญหาไปตามแต่ละก้าง จะทำให้สามารถร่วมกันวิเคราะห์จนเห็นถึงจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาทำให้สามารถเรียงลำดับความสำคัญของสาเหตุมองเห็นภาพขององค์ประกอบทั้งหมดที่จะเป็นสาเหตุของปัญหา

แผนผังภูมิ ก้างปลา

1. ปัญหา คือ คุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว
2. สาเหตุใหญ่ สมาชิกในครอบครัว รายได้ การศึกษา สังคม/สิ่งแวดล้อม
3. สาเหตุรอง ขาดพ่อ/ขาดแม่ รายได้ลดลง ไม่เวลาเลี้ยงดูบุตร ขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดแรงเสริม/สนับสนุน อยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี ถูกชักจูงง่าย
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครอบคลุมทุกมิติ

หลักการเบื้องต้นของแผนภูมิ ก้างปลา (fishbone diagram) คือการใส่ชื่อของปัญหาที่ต้องการวิเคราะห์ ลงทางด้านขวาสุดหรือซ้ายสุดของแผนภูมิ โดยมีเส้นหลักตามแนวยาวของกระดูกสันหลัง จากนั้นใส่ชื่อของปัญหาย่อย ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาหลัก โดยลากเป็นเส้นก้างปลา (sub-bone) ทำมุมเฉียงจากเส้นหลัก เส้นก้างปลาแต่ละเส้นให้ใส่ชื่อของสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหานั้นขึ้นมา ระดับของปัญหาสามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก เมื่อมีข้อมูลในแผนภูมิที่สมบูรณ์แล้ว จะทำให้มองเห็นภาพขององค์ประกอบทั้งหมด ที่จะเป็สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ดังแสดงในแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แผนผังก้างปลา

2.2.2 ข้อวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านครอบครัว ได้กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์โดยกำหนดกรอบในการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์โดยนำทฤษฎีวิเคราะห์ระบบมาวิเคราะห์ ดังนี้

(1) ข้อมูลเชิงปริมาณ

พบว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2562 จำนวนมีจำนวนทั้งสิ้น 9,406 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 38.8 ของครอบครัวทั้งหมด และเด็กในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 1,173 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 16.9 ของครอบครัวที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้งหมด และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมแยกเป็นชาย จำนวน 3,149 คน คิดเป็นร้อยละ 83.4 ของเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอายุต่ำกว่า 18 ปี และเพศหญิง จำนวน 625 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ของเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอายุต่ำกว่า 18 ปี

(2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของสมาชิกครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 ครอบครัว ปี 2562 แยกตามช่วงวัยของสมาชิกเพื่อค้นหาปัญหาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดังนี้

สมาชิก อายุต่ำกว่า 18 ปี

พบว่าเด็กเรียนไม่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัญหา เนื่องจากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม คือ เด็กเกเร มั่วสุม ติดสารเสพติด ติดเพื่อน และที่สำคัญบิดา/มารดา ไม่สามารถควบคุมให้เรียนจบภาคบังคับได้ ด้วยเหตุที่ไม่มีเงินส่งเสียให้เรียน ไม่มีเวลาดูแลปล่อยให้ลูกอยู่กับปู่ย่า/ตายาย ซึ่งผู้สูงอายุเลี้ยงดูแบบตามใจ ด้วยความรักหลาน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ปู่ย่า/ตายาย มักจะกล่าวโทษคนอื่นมากกว่าจะกล่าวโทษหลานตนเอง ซึ่งทำให้เด็กติดนิสัย ส่งผลให้เด็กกระทำความผิดซ้ำอยู่เรื่อยๆ

สมาชิก อายุ 18- 25 ปี

พบว่า วัยนี้ต้องทำงานหนัก รับภาระดูแลน้อง ดูแลครอบครัว เนื่องจาก บิดาหรือมารดาคาดหวังให้เป็นผู้หารายได้เข้าครอบครัว เพราะมองว่าโตพอที่จะทำงานหนักได้แล้ว ดังนั้นจึงต้องช่วยกันดูแลครอบครัว เพราะครอบครัวขาดบิดาหรือมารดา เมื่อต้องเป็นเสาหลักให้ครอบครัวแทนบิดาหรือมารดา จึงไม่มีเวลามั่วสุม ติดเหล้า แต่มีภาวะเครียดเนื่องจากคิดว่าตัวเองต้องเป็นเสาหลักแทนบิดาหรือมารดา

สมาชิก อายุ 26-60 ปี ขึ้นไป

พบว่า มีความวิตกกังวลเพราะมองว่าหลานไม่มีบิดาหรือมารดา เลี้ยงหลานแบบตามใจเนื่องมองว่าขาดความอบอุ่นจากบิดาหรือมารดา เลี้ยงดูหลานแบบให้ดูแลตัวเองให้ได้ เพื่อให้หลาน

สามารถช่วยเหลือตัวเองในกรณีที่เกิดปัญหา มองว่าตัวเองเป็นภาระให้กับบุตร เนื่องจากเห็นว่าบุตรต้องรับภาระดูแลหลานเพียงลำพัง

หัวหน้าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เป็นแม่

พบว่า มีความภูมิใจที่ต้องเลี้ยงลูกคนเดียว เนื่องจากสามีเป็นภาระให้กับตัวเอง แต่มีบางครั้งถ้ามีปัญหาทางการเงินรู้สึกท้อแท้ และมองคนในบ้านว่าเป็นภาระให้ตัวเองดูแลทั้งหมด ส่งผลให้ต้องมีคู่สมรสใหม่เพื่อมาช่วยดูแลในครอบครัว เลี้ยงลูกได้แบบเป็นทั้งเพื่อน ทั้งแม่ ทั้งพ่อ เมื่อเกิดปัญหาจะกล่าวโทษตัวเองมากกว่าจะกล่าวพ่อเด็ก

หัวหน้าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เป็นบิดา

พบว่า การเลี้ยงคนเดียวทำให้เป็นภาระ ดูแลลูกได้ไม่ดี เนื่องจากต้องไปทำงาน นอกบ้าน ส่วนงานในบ้านยังมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ถ้าลูกเป็นหญิงก็จะสอนให้ทำงานบ้าน แต่ถ้าเป็นชายจะไม่สอนให้ทำงานบ้าน ให้เป็นหน้าที่ของย่า หรือญาติที่เป็นผู้หญิงที่อยู่ในบ้านด้วย เมื่อเกิดปัญหาจะกล่าวโทษแม่มากกว่าจะกล่าวโทษตัวเอง เนื่องจากมองว่าแม่จะเลี้ยงลูกได้ดีกว่าพ่อ แต่เมื่อทั้งลูกให้พ่อเลี้ยง จึงมองว่าแม่ไม่ดี และสอนลูกว่าแม่ทิ้งไป แม่ไม่ต้องการลูก ลูกที่อยู่กับบิดาเลี้ยงเดี่ยวยังมีทัศนคติที่ไม่ดีกับแม่ และจะมีนิสัยก้าวร้าว และมองโลกในแง่ร้าย

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้ข้อสรุปดังนี้

- 1) ปัญหาด้านการเงิน ภาวะเศรษฐกิจและการว่างงานทำให้สมาชิกภายในครอบครัวเกิดความเครียด วิตกกังวล มีภาวะซึมเศร้า ปัญหาทางการเงินเป็นสาเหตุทำให้พ่อหรือแม่ต้องออกไปหางานทำ จนส่งผลให้เด็กต้องอยู่กับลำพังและขาดการดูแลหรืออบรมสั่งสอนอย่างที่ควรจะได้รับ
- 2) การใช้ความรุนแรง เมื่อขาดการสื่อสารที่ดีและได้รับแรงกดดันจากภายนอกครอบครัว เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ความเครียด ทำให้เกิดความขัดแย้งและใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว โดยผู้ที่ถูกกระทำมักเป็นเด็กและสตรี ซึ่งเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงนั้นมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อโตขึ้น มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดื้อยาเสพติด ติดการพนัน และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้
- 3) การขาดความเอาใจใส่และไม่มีเวลาให้กัน ด้วยภาระหน้าที่ของสมาชิกในบ้านแต่ละคนทำให้ไม่มีเวลาพูดคุย สอบถามสารทุกข์สุกดิบ ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- 4) ภาวะเจ็บป่วย สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กหรือหัวหน้าครอบครัวมีปัญหาสุขภาพหรือป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ก็ส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนในครอบครัวและสร้างความกังวลใจไม่น้อย เพราะทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ เช่น สถานะทางการเงินของครอบครัว

2.2.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำระบบแฟ้มบ้าน ติดตามสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เมื่อประเมินสภาพปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ทำแผนให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาศักยภาพรายบุคคลและปึกหมุด

- ดำเนินการจัดแบบฟอร์มเพื่อเตรียมบันทึกใน LOGBOOK โดยทำได้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ดำเนินการแล้วส่งข้อมูลเข้าระบบกลาง ซึ่งตั้งผู้ดูแลระบบกลางในการดึงข้อมูลที่บันทึกจากระบบออนไลน์และออฟไลน์ นำมาวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายร่วมกัน

- ระบบ LOGBOOK จะต้องมียละเอียดในครอบครัวนั้นๆ อย่างแบบลึก เช่น มีสมาชิกเท่าไร กำลังศึกษา ทำงาน ประกอบอาชีพ ประวัติการรักษา ประวัติการกระทำความรุนแรงทั้งที่เป็นผู้กระทำเองและเป็นผู้ถูกกระทำ

ขั้นตอนที่ 2 สํารวจกลุ่มเป้าหมาย คัดกรอง ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวโดยทีมสหวิชาชีพประเมินสมาชิกทุกคนในครอบครัว ประเมินด้านสุขภาพ ด้านจิตวิทยา พัฒนาการ สติปัญญา ด้านสังคม และดำเนินประชุมวินิจัยสภาพปัญหาของครอบครัวแล้วจัดทำแผนเพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกในครอบครัวรายบุคคล

- จัดทำคำสั่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย

1. ระดับจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยงานในภาคีเครือข่ายภายในกระทรวง พม. (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด ศูนย์เด็กและเยาวชน) ภายนอกกระทรวง มี อัยการจังหวัด โรงพยาบาลสาธารณสุข ตำรวจ เพื่อเป็นทีมสหวิชาชีพในการร่วมคัดกรอง และประเมิน

2. ระดับพื้นที่ แต่งตั้งคณะกรรมการโดยมีนายอำเภอเป็นประธาน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน ตัวแทนจากครอบครัวที่มีสมาชิกครบสมบูรณ์ ตัวแทนจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ร่วมเป็นคณะกรรมการ และใช้คนในชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน โดยในระดับพื้นที่จะต้องแต่งตั้งผู้เฝ้าระวังความรุนแรงในครอบครัวแล้วรายงานเป็นระยะ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 2.1 ช่วงภาวะเสี่ยง/ระยะก่อนเกิดปัญหา เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์หรือพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว จึงต้องส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า (early warning)

- 2.2 ช่วงของการกระทำรุนแรง /ระยะของการเกิดปัญหา โดยมีลักษณะของการกระทำรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ ด้านเพศ จึงต้องส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า และการป้องกันปัญหา การแก้ไข ฟันฟูเยียวยาและ พัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

- 2.3 ช่วงของการกระทำรุนแรงซ้ำ/ระยะปัญหาเรื้อรัง สถานการณ์ที่เป็นผลจากการที่ไม่จัดการแก้ไขเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ภายใน ครอบครัว จึงต้องส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า (early warning) โดยเน้นการลดความเสี่ยงจากการกระทำรุนแรงซ้ำ

3. แต่งตั้งเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังในระบบครอบครัวคู่ขนาน เช่น เด็กในวัยเดียวกันเรียนโรงเรียนเดียวกัน มีความต้องการเหมือนกัน แม้ทำงานที่เดียวกัน ในการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมอีกฝ่าย(ทำเป็นกระบวนการสังคมสงเคราะห์)แล้วรายงานให้คณะกรรมการในชุมชนหรือสายตรงที่ อีหล่าฮักแพง (1919)

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในครอบครัว โดยการดึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- หลังการค้นพบปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ที่สำคัญเรื่องรายได้ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เสริม โดยฝึกอาชีพออนไลน์(อีลล่าชวนเรียนรู้) แล้วซื้อผลิตภัณฑ์ที่ฝึกกลับมาขาย (ในระบบ two way)

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและประเมินผล ติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่องว่าสมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ในระดับใด รายงานในระบบออนไลน์และออฟไลน์ มีการตั้งกลุ่มไลน์ครอบครัวเดียวกัน สายด่วน อีลล่าฮักแพง 1919 รับปรึกษาปัญหาครอบครัว

- จัดทำแบบประเมินโดยใช้วัดความเข้มแข็งของครอบครัว วัดจากครอบครัวกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ชุมชนช่วยในการขับเคลื่อน โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ตามหัวข้อ ดังนี้

- 1.ความเข้มแข็งของครอบครัว
2. การสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพครอบครัว
3. การจัดการปัญหาความขัดแย้งของครอบครัว
3. การสนับสนุนครอบครัวเพื่อพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
4. สนับสนุนให้ครอบครัวมีทักษะการสร้างเสริมสุขภาพ
5. จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีของครอบครัว

แนวทางการแก้ปัญหาจากการวิเคราะห์ให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ นำมากำหนดนโยบายเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังแสดงในตารางที่ 6

ข้อเสนอแนะ	วิธีปฏิบัติและผลที่คาดหวัง	ระยะเวลาหวังผล
1.จัดทำข้อมูลครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	1.จัดทำโปรแกรมเพื่อเก็บข้อมูลของสมาชิกในครอบครัวให้ครอบคลุมทุกมิติ(LOGBOOK) ทุกปัญหา เช่น ใน 1 คน พบปัญหาอะไรบ้าง ส่งผลต่อใคร ทำอะไร ที่ไหน	ภายใน 6 เดือน
	2.สร้างทีมงานให้เป็นมืออาชีพในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	ภายใน 6 ปี
2.พัฒนา Social ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน	1.จัดให้มีระบบฐานข้อมูลกลาง โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับพื้นที่และภาคีเครือข่าย	ภายใน 1 ปี
	2.จัดให้มีการแจ้งเหตุผ่านทาง Line สายด่วน 1919 ผ่าน link สื่อสารระหว่างศูนย์อีลล่าฮักแพง โดยใช้กลไกการขับเคลื่อนในชุมชน	ภายใน 1 ปี
	3.สร้างแพลตฟอร์ม (Platform) เพื่อเลี้ยงเดี่ยว ไม่เดียวดาย	ภายใน 1 ปี
3.บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องแต่ละหน่วยงาน	1.จัดทำข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อปท. สาธารณสุข ตำรวจ ครู เพื่อค้นหาข้อมูลเชิงลึก	ภายใน 6 ปี
	2.จัดทำคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ	ภายใน 6 เดือน

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะ วิธีปฏิบัติและผลที่คาดหวัง และระยะหวังผล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การส่งเสริมการอยู่ดีมีสุขของครอบครัว โดยคำนึงถึงความสามารถในการดูแลเกื้อกูลกันของคนต่างรุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของผู้สูงอายุที่บางรายสามารถเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือบุตรหลานด้านการเงิน ให้ความมั่นคงทางจิตใจ ตลอดจนช่วยเหลือดูแลเกื้อกูลลูกหลานนอกจากนี้ควรกำหนดนโยบายให้ลำดับความสำคัญกับครอบครัวที่มีความเปราะบางมากที่สุด โดยให้การคุ้มครองดูแลความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีการช่วยเหลือดูแลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และติดตามประเมินผล เพื่อพัฒนาศักยภาพครอบครัวให้สามารถดูแลตนเองได้ อาทิเช่น เด็กที่อาศัยในครอบครัวข้ามรุ่นที่ผู้ดูแลเป็นผู้สูงอายุที่มีความพิการดูแลตนเองไม่ได้ หรือครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เป็นแม่เลี้ยง

2) การพัฒนาศักยภาพของครอบครัวและสัมพันธภาพที่ดี ให้สมาชิกได้ทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สมาชิกของครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม มีภูมิคุ้มกัน และสามารถปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ส่งเสริมให้ครอบครัวมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

3) การสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว ส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการครอบครัวขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัวทุกลักษณะ ส่งเสริมความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของครอบครัวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างวินัยการออมในครอบครัว และ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีบรรยากาศการเรียนรู้ และความปลอดภัยสำหรับครอบครัว

4) การบริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว การบริหารจัดการด้านครอบครัวที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง พัฒนาศักยภาพกลไกและบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เกี่ยวกับครอบครัวให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับสภาวะการณ์

5) การพัฒนาการบริหารจัดการการทำงานด้านครอบครัวอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านครอบครัว ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว เน้นทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินเพื่อพัฒนาครอบครัวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม สร้างและผลักดันเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกระดับ ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาครอบครัวอย่างต่อเนื่องและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดระบบเครือข่ายครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ

6) การพัฒนากระบวนการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัวให้มีกระบวนการสื่อสารสังคมที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ ครอบครัวรู้เท่าทันสื่อ ส่งเสริมการผลิตสื่อและช่องทางสื่อการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็ง พัฒนาระบบใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว และการพัฒนาสื่อและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายด้านสื่อให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ

- 1) มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ต่างกัน ทำให้ขาดความต่อเนื่องทั้งด้านนโยบายและการดำเนินงาน
- 2) การบริหารงบประมาณไม่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดสรรงบประมาณประจำปีใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้รับการจัดสรรเทคโนโลยีก็ล้าสมัยแล้ว
- 3) ความพร้อมของหน่วยงานในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะนำมาใช้ งบประมาณ
- 4) การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอกกระทรวง
- 5) ข้อมูลที่มีไม่เป็นปัจจุบันและไม่ครอบคลุม

แนวทางการบริหารจัดการ

- 1) จัดให้มีแผนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นระบบ สามารถนำเสนอและชี้แจงให้ผู้บริหารเห็นภาพและเป้าหมายการพัฒนา แม้หากมีนโยบายปรับเปลี่ยนก็สามารถปรับให้สอดคล้องกับนโยบายแต่ยังคงเป้าหมายไว้ได้
- 2) การบริหารจัดการทางงบประมาณให้สอดคล้องความต้องการ ให้ทันสถานการณ์
- 3) สร้างเครือข่ายเพื่อหาความร่วมมือในการทำงานที่มีทรัพยากรเอื้อต่อกัน
- 4) การจัดให้มีทีมงานทำงานในลักษณะข้ามสายงานโดยการตั้งทีมสหวิชาชีพ
- 5) มีการปรับปรุงข้อมูลและค้นหาปัญหา โดยการจัดทำ SWOT ทุกปีอย่างต่อเนื่อง ให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับสถานการณ์

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

ผู้นำที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายและการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการด้านครอบครัวให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ภายใต้การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย

- 1) มีทักษะการนำเสนอเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการนำเสนอจากพื้นที่มากำหนดนโยบาย แล้วนำมาขับเคลื่อนในพื้นที่ในการแก้ปัญหา เช่น การนำเสนอข้อมูลครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวให้เป็นนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนา และน่านโยบายสู่การปฏิบัติ
- 2) มีความกล้าในการตัดสินใจก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ทันต่อเหตุการณ์ สอดรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลง เช่น มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาที่ชัดเจนและสามารถวางแผน และพัฒนาแผนงานเชิงกลยุทธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมในการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
- 3) มีวิสัยทัศน์และรักการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถนำองค์กรไปในทิศทางที่ดีและเหมาะสม ทำให้องค์กรก้าวหน้าได้ไกล เกิดประโยชน์ในระยะยาว เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ เปิดรับความรู้แบบไม่จำกัด ทำให้เกิดการพัฒนาและก้าวหน้าทันเหตุการณ์ มีความรู้และกล้าคิดกล้า

นำเสนอ มีการศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีการนำนวัตกรรมด้านดิจิทัลมาใช้ส่งเสริมการบริหารงานในการวิเคราะห์ คาดการณ์และกำหนดนโยบายในอนาคต

4) มีความสามารถในการวางแผนงาน สร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและวางแผน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความมุ่งมั่นที่จะให้ได้ผลสำเร็จตามแผนงานที่กำหนด รวมถึงความสามารถในการปรับกลยุทธ์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น

5) ผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์ โดยควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี มีทัศนคติเชิงบวก เอาใจใส่อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น เช่น เมื่อเจอปัญหาที่เกิดระหว่างดำเนินงานสามารถควบคุมการทำต่อเนื่องไปได้โดยไม่ปล่อยทิ้ง

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.2562

โสภา ชูพิกุลชัย ขปีลมันน์ ราชบัณฑิต.ศักยภาพแห่งตน:ความสำคัญเพื่อการก้าวทันสังคมยุคปัจจุบัน
(ประเทศไทย 4.0). 2561.

สรียา โชติธรรม. อิทธิพลตัวแปรส่งผ่านของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และอิทธิพลตัวแปรกำกับของ
เพศต่ออิทธิพลการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการ แข่งขันทางการเรียนต่อความ
ก้าวร้าวและการช่วยเหลือ 2553.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ.รายงานสถานการณ์ ปี 2561

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562

<https://www.tpmap.in.th/about#source>

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ-สกุล นางสาวจรรวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์

ประวัติการศึกษา

-ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช พ.ศ.2536

ประสบการณ์การรับราชการ

- พ.ศ.2537 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 3 สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ กระทรวงพลังงาน
- พ.ศ.2549 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ 5 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- พ.ศ.2552 นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- พ.ศ.2560 ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวจังหวัดเชียงราย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- พ.ศ.2561 ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา บรมราชินีนาถ จังหวัดลำพูน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- พ.ศ.2562 ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หลักสูตรการอบรม

- พ.ศ.2552 หลักสูตรผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ.2559 หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำนักงาน ก.พ.